

G i a y B é l a

**A magyar mint idegen nyelv kutatása és oktatása a
Nemzetközi Előkészítő Intézetben**

A külföldiek oktatása, nyelvi előkészítése hosszabb-rövidebb ideig tartó beilleszkedése a befogadó ország társadalmi körülményei közé, emberre, nyelvre és országra jellemző egyedi vonásokkal mindenütt a világon sajátos pedagógiai, pszichológiai és szociológiai kérdés.

Leszámítva egy-egy rövidebb történelmi periódust, külföldiek intézményes oktatásának Magyarországon nem voltak hagyományai. A külföldiek oktatásának - ezen belül a magyar nyelv tanításának - formái, szervezeti keretei, módszerei nálunk az elmúlt két-három évtizedben, s főként a felnőttoktatás körében - alakultak ki, illetve bizonyos vonatkozásban még most is alakulóban vannak.

A külföldi hallgatók magyarországi oktatása, egyetemi előkészítése alkalmazott pedagógia, amennyiben az általános pedagógia elveinek, módszereinek alkalmazását jelenti egy különleges területen. Az alkalmazott szót itt csak feltételesen lehet értelmezni, hiszen minél kidolgozottabb egy területen a pedagógiai munka rendszere, annál inkább igényt tart arra, hogy tevékenységét ne egyszerűen alkalmazásnak, hanem önálló, saját törvényszerűségekkel rendelkező műveletnek és ágazatnak tartsák.

A Magyarországon tanuló külföldi hallgatók száma (kb. 3300 fő) nagyjából megfelel egy közepes nagyságú **magyar egyetem** hallgatói létszámának. A középfokú szakoktatásban, a posztgraduális képzésben résztvevők, valamint a beilleszkedni vágyó más anyanyelvű családtagok, a tartós külszolgálaton itt tartózkodó szakemberek, diplomaták, a nemzetiségi diákok stb. mind valóságos vagy potenciál-

lis tanulói nyelvünknek. jelentősnek kell nevezni tehát azt a réteget, amelynek tagjai - eltérő feltételekkel és célokkal Magyarországon a magyar mint idegen nyelv tanulásában érdekeltek. Ezt támasztja alá egyebek mellett a Magyarországon kiadott magyar nyelvkönyvek példányszáma és újrakiadásuk gyakorisága is.

A külföldi hallgatók oktatásának első szakasza, a NEI-ben folyó munka, egy sajátos studium generálnak fogható fel, amelyben a nyelvtanítás a döntő tényező. A nevelés területén pedig a hallgatók akklimatizációjának és a magyar társadalmi viszonyokhoz való alkalmazkodásának elősegítésében végzett munka a meghatározó.

Az oktatásnak itt nincs olyan típusú közvetlen előzménye, mint ahogy az a hazai oktatási rendszer különböző szintjei között kialakult. A NEI oktatási strukturájának nincs sem valódi alsó, sem felső évfolyama. Ennek hátrányai elsősorban a követelményrendszer közvetítésének területén, a hagyományteremtésben, s a szüntelen újratekzés kedvezőtlen hatástényezőiben nyilvánulnak meg.

Az egyetemi előkészítés lényegében integrált tevékenységi formákban megvalósuló magyar köz- és szaknyelvi illetve szaktárgyi oktatást jelent. Ez a munka többféle - gyakran egymással ellentétes - érdek, igény és feladat metszéspontjában áll. A feladatok ellátása érdekében olyan dinamikus és ugyanakkor differenciált oktatási szervezetet kellett létrehozunk, amely képes az évről-évre különböző időpontokban érkező, s a folytonosan változó hallgatói összetétel és színvonal adta lehetőségeknek megfelelni. Az oktatási idő nagyon rövid (mintegy 10 hónap) a hallgatók terhelhetőségének szellemi és pszichikai határai vannak, az oktatási szervezet differenciáltsága pedig egy bizonyos szinten túl a szétaprózottság veszélye nélkül nem fokozható, ezért a nyelvi és a szaktárgyi előkészítést csak néhány szakirány köré (agrár, bölcsész, közgazdász, mérnök, orvos, vegyész) csoportosíthatjuk.

A magyarnyelv-oktatás az egész év folyamán intenzív jellegű. A magyar köz- és egy meghatározott szaknyelv tanítására, illetve az adott szakirányban a továbbtanulás szempontjából fontos szaktárgyak célszerűen redukált anyagának feldolgozására több mint évi 1000 órát fordíthatunk. Az oktatás igen nagy ívet fog át, hallgatóinkat a tanév végéig el kell juttatnunk addig a tudás- és készségszintig, hogy megértsék az egyetemi előadásokat, jegyzetelni tudjanak, s képesek legyenek önálló tanulmányi munkára egy számukra idegen nyelven. A hallgatók nagyrészének esetében ez sikerül is. A nyelvi anyag terjedelmét, mélységét és a készségszinteket tekintve a NEI nyelvoktatási követelményei a II. félévben eléri, illetve bizonyos vonatkozásokban meghaladják a magyarországi felsőfokú idegennyelvi nyelvvizsgálóhoz megkívánt szinteket.

A magyar mint idegen nyelv oktatása a NEI-ben csoportkeretben folyik. Ezek a 10-12-14 fős csoportok életkor, nemzetiség és anyanyelv, valamint előképzettség szerint kevés kivétellel heterogén összetételűek. Gyakran előfordul, hogy az intézetben tanuló hallgató számára a magyar az első idegen nyelv. Az intézet hallgatóinak kb. 20%-a európai országokból, a többiek a fejlődő világ országaiból érkeznek. A hallgatók intelligenciájának, felkészültségének szintje adott, s döntően nem változik meg az előkészítés során. A sok esetben tapasztalható hiányos előképzettség mellett további nehézséget jelent, hogy a hallgatók egy részének nyelvi kultúrája, fantáziája, kreativitása, elvont gondolkodási és feladatmegoldó készsége is gyengén fejlett .

I. A nyelvfeltárás és produktív nyelvi szabályrendszer alkotásának kérdései

A magyarországi idegennyelv-oktatási gyakorlatban az oktatás célját, feltételeit, módszereit tekintve rendkívül sajátos az a tevékenység, amelyet a NEI foly-

tat. Az intézetben folyó pedagógiai munka többek között alkalmazott nyelvészeti kutatások, nyelvoktatás-pedagógiai, illetve tanuláslélektani kísérletek, vagy beilleszkedési kérdéseket elemző szociálpszichológiai felmérések, tesztek számára is kedvező lehetőségeket kínál. Ennek kihasználása céljából az intézet a fennállása óta eltelt három évtizedben többet tehetett volna annak érdekében, hogy egyrészt a külső szakemberek, kutatók figyelmét jobban és tartósabban magára vonja, másrészt a belső kezdeményezéseket hatékonyabban támogassa. Ehhez a feszítő erejű oktatási feladatok és az intézeti fejlődés szükség-szerű gondjai miatt sokszor nem volt elegendő idő és energia. Szervezeti fejlődésünk egyes szakaszaiban munkánk specifikumainak feltárása érdekében többször és intenzívebben kerestük azokat a jegyeket, amelyek megkülönböztetik intézetünket a magyar oktatási rendszer többi intézményétől, mint azokat, amelyek összekötnek velük.

Az intézet tananyagok, tankönyvek, s részben szótárak tekintetében - más lehetőségek híján - önállósra rendezkedett be. Ez azt jelenti, hogy mintegy 30 féle tankönyvet, jegyzetet, szótárt stb. kellett (kell) megírunk, illetve rendszeresen korszerűsítünk az intézeti oktatás számára. A mintegy száz állandó oktató többsége szükségképpen tananyagkészítéssel is foglalkozik. Az önmagában tekintélyes szám is jelzi azt, hogy ez a munka - különösen ami a nyelvkönyvek írását illeti - nem végezhető el szervezett keretek között folyó kutatómunka nélkül. Az elsődlegesen oktatási célokat szolgáló kutatómunkának főként az alábbi területekre kell irányulnia:

- a magyar mint idegen nyelv feltárása,
- a nyelv funkcionális-gyakorlati szempontú leírása,
- oktatási célokat szolgáló formális nyelvi szabályrendszerek alkotása,
- tankönyvpedagógiai kérdések megoldása,
- olyan módszertani eljárásrendszerek kialakítása, amelyek lehetővé teszik, illetve megkönnyítik a magyar mint idegen nyelv oktatását,
- az oktatási folyamat elemzése, eredményességének kutatá-

sa mintegy rövidre zárja az elméleti kérdések tisztázásának és az eredmények gyakorlati felhasználásának intézeti kapcsolatrendszerét.

A nyelvfeltárást és leírást tekintve a tankönyvíró és az oktató is nehéz helyzetben van. Nincsen ugyanis olyan korszerű leíró, illetve funkcionális-gyakorlati nyelvtanunk, amelyet a tananyagok szerkesztése során és az oktatásban egyértelmű haszonnal alkalmazni lehetne. Érezzük hiányát annak is, hogy a magyar nyelvnek nincs gyakorisági és valencia-szótára sem.

A magyar mint idegen nyelv oktatásával foglalkozó szakember tapasztalatai ezért teljes mértékben alátámasztják Temesi Mihály megállapításait: "Az újabb magyar nyelvtanok sem tárták fel megfelelő szinten a gondolatrelációk nyelvi megformálásának, a nyelv kreativitásának szabályait, és nem mutatták be a nyelvhasználat és a kommunikációs tevékenységformák összefüggéseit sem A hagyományos nyelvreírások ... elsősorban írásos anyagot elemeztek, ... holott anyanyelvünk is elsődlegesen hangnyelvként él és működik. Hagyományos nyelvtanaink szabályrendszere, alkalmazásának gyakorlati lehetőségei nem kielégítőek: tudniillik e nyelvreírásaink nem alkalmasak anyanyelvünk kreatív használatának kialakítására, vagyis a rájuk épülő anyanyelvű és idegen nyelvű oktatás nem eléggé eredményes." 1

Lotz János meghatározása szerint nyelvünk strukturális leírásának alapja csak egy olyan taxonikus jellegű grammatika lehet, amelyben nemcsak nyelvünk tényeit, illetőleg ezek lineáris egymásutánját kívánjuk megállapítani, hanem amely tartalmazza nyelvhasználati törvényeink szabályait, rendszerezett anyagát és egyúttal megfelelő listákban felsorolja az e törvényekhez képest kivételeket jelentő tényeket, és e tények összefüggéseit, szabályait is.

A magyar nyelv funkcionális leírásának alapja a nyanyelvünknek nemcsak feltételezetten, hanem valóság-

san is meglevő szerkezeti-műveleti és strukturális-transzformációs modellje lehet. Ez a magyar nyelvhasználat törvényeit magába foglaló működtetési szabályrendszer nemcsak nyelvünk valamennyi morfológiai és szintaktikai szerkezetét képes produkálni, hanem egyúttal alkalmas bármely szerkezet újraalkotására, és kreatív alkalmazására is.

Az oktatási igényeit tekintve nyelvünk szerkezetének kellően fel nem tárt területei többek között a modalitások, az időszerkezetek, a mellékmondatok szerkesztésének szabályai, a magyar szórend kérdései, mindenképp azonban a beszélt nyelv törvényei, szabályszerűségei. Az oktató számára szinte megoldhatatlan problémát jelent a magyar nyelvtani terminológia egységének hiánya, illetve korszerűtlensége. Elegendő az alanyi-tárgyas ragozás terminusa, vagy a névszóragozás "esetei", az -é birtokjel minősítése körüli vitákra gondolnunk, és a sort még hosszan lehetne folytatni.

A külföldiek magyar oktatása rákényszeríti a nyelvet tanítót a tanítandó nyelv pontos leírására. Az oktatónak didaktikai megfontolásokból a teljes nyelvi leírásban szereplő tények rendszeréből azt a hálózatot és olyan részletezéssel kell kiválasztani, amelynek hatékony feldolgozásával biztonságos magyar nyelvi gondolatcseréhez jut el a hallgató.

A magyar nyelv alapvetően és nyilvánvalóan eltér más nyelvektől a jelek szemantikai mezőin alapuló nyelvi megformálás strukturális jegyeiben, a gondolatrelációkat kifejező-közlő nyelvi szerkezetek használati törvényeiben. Ebből következik, hogy a magyar nyelvoktatást egyik legközvetlenebb és leghatékonyabb módon elősegítő kutatási terület a kontrasztív elemzés és hibaelemzés.

A 70-es évek elején ígéretes vállalkozások indultak meg az intézetben magyar-arab, magyar-spanyol, magyar-vietnami kontrasztív vizsgálatok vonatkozásában. Ezek azonban kellő támogatás és távlati célok hiányában fokozatosan elsorvadtak. A gyakorlati célú összevetés-

nek a megvalósítására didaktikai okok miatt nem annyira az órán, hanem inkább az oktatást megelőző fázisban, a tananyagok szerkesztése során van szükség és lehetőség. A heterogén csoportok oktatása azonban ezt a lehetőséget is korlátozza. Az ellentmondás feloldása a törzsanyag és a hozzá kapcsolódó többféle kiegészítő tananyagváltozat elkészítésével és alkalmazásával érhető el. Ezeknek a tananyagoknak az összeállítása során a belső és a külső kontrasztivitás szempontjait együttesen célszerű alkalmazni. A magyar nyelv - idegen nyelv összevetésben nyilvánvalóan a különbségeknek kell dominálni, de nem szabad háttérbe szorítani a transzferjelenségeket sem. A kulcskérdések közé tartozik a hallgató anyanyelvének ismerete, e nélkül ugyanis a pedagógiai folyamat irányítotttsága, hatékonysága kerül veszélybe, mert az oktatásban nem látható előre, mikor kell transzferre illetve interferenciára számítani.

II. A magyar nyelv oktatásának módszertani lehetőségei

A kérdés rövid áttekintése során mindenekelőtt nyelvoktatásunk strukturájáról kell röviden szót ejteni. Az első félév feladata döntően a magyar nyelvi rendszer funkcionális szempontú feldolgozása szerkezetminták segítségével. A nyelvoktatás lexikai anyaga ebben a periódusban mintegy 2000 egységet ölel fel. Az írás-olvasás, a hallás utáni megértés és a beszédkészség kialakítása párhuzamosan folyik. Az órafelosztásban a k o m p l e x - n y e l v ó r a , b e s z é d g y a k o r l a t , n y e l v i l a b o r a t ó r i u m i f o g l a l k o z á s szétválasztás valósul meg, ami azonban elvileg tovább differenciálható lenne. A tevékenységi formák óratípusok szerinti szétválasztásának jelenlegi módját ugyanis nem annyira tartalmi, hanem inkább oktatásszervezési megfontolások indokolják. Ha ugyanis további tevékenységi bontást végeznénk, egyrészt több oktatóra

lenne szükség, másrészt a specializáltabb oktatómunka egy sor nehezen megoldható új szakmai és emberi problémát vetne fel. A beszédgyakorlati és a laboratóriumi órákat jelentős mértékben óraadók látják el, ezért a nyelvoktatás koordinációját most is nehéz biztosítani. Sok szempontból tehát egyszerűbb, de nem biztos, hogy hatékonyabb az a gyakorlat, amely a magyar nyelvtanítás ügyét egy csoport esetében a tanév folyamán egy vagy két tanár kezében tudja. Nemcsak a beszélt nyelv kutatásának gondjai, de ez a körülmény is hozzájárult ahhoz, hogy színvonalas beszédgyakorlati és laboranyagot eddig még nem sikerült létrehozni.

A célnyelvi környezet, amelyben dolgozunk, kétségkívül megkönnyíti a nyelv oktatását, illetve elsajátítását. Ennek hatása azonban a nyelvtanulás kezdeti fázisaiban eltérő hatékonyságú és néha ellentmondásos. Egyrészt kedvező, hogy azonnali gyakorlási-megerősítési alkalmat kínál a nyelvet tanulónak, másrészt azonban frusztrációs hatása is lehet abban az esetben, ha a hallgató durva vagy erőszakos beszélővel kerül kapcsolatba. Egy ilyen kapcsolatfelvétel, illetve egyéb negatív élmények, beilleszkedési nehézségek számtalan sikeres nyelvvóra pozitív hatását képesek percek alatt lerombolni. A környezet idegen nyelvi totalitása pedig kedvét szegheti a bátortalanabbaknak és felerősíti bennük a magyar nyelv megtanulhatatlanságáról hallott legendákat. Természetesen a hallgatót ért benyomások többsége pozitív, megerősítő jellegű. Ennek elősegítése érdekében a hallgatót körülvevő társadalmi valóságot, a mikro- és a makrokörnyezetet kezdettől fogva lehetőség szerint a maga teljességében és idealizálás nélkül kell bemutatni. Ennek nyelvi vagy nyelven kívüli eszközökkel való megrajzolása az oktató hitelét erősíti, a hallgató számára pedig megkönnyíti az eligazodást és a sikerélmények szerzését, valamint a társadalmi és a nyelvi normarendszer elfogadását.

Minden idegen nyelv tanulása esetében döntő kérdés a helyes célképzetek kialakítása, fenntartása, illetve ezek megváltoztatása az eredmények és a feltételek változásának megfelelően. A célnak, ami miatt a külföldi hallgató a magyar nyelvet tanulja, két dimenziója van: a hallgató számára a magyarországi tartózkodás első időszakában legalább olyan fontos a magyar nyelvi környezettel való kommunikáció igénye, mint az egyetemre való felkészülés. Az előbbi motivációs ereje a NEI-ben töltött idő első szakaszában még nagyobb, hiszen a hallgató, lényegét tekintve az egyetemi tanulmányok megkezdésére egy év "haladékok" kapott. Az integrációra irányuló motiváció, vagyis az, hogy a külföldi hallgató hosszú évekig magyar közösségben fog élni, ebben a szakaszban erősebb mint az instrumentális motiváció, nevezetesen, hogy választott szakja egyetemi tanulásához, életpályájához szükséges a magyar nyelv tanulása. A fentiekből következik, hogy a nyelvoktatás első félévében az integrációs motivációra kell alapoznunk munkánkat.

A magyar mint idegen nyelv intézeti oktatásában, mint már említettük, jelen vannak az intenzitás jegyei. Elsősorban az olyan intenzitásé, amelyet a szakirodalom időbeli vagy külső intenzitásnak nevez. A tananyagszervezési vagy belső intenzitásra, a tananyag elemeinek olyan sorrendbe állítására, amely a legcélravezetőbben és algoritmikusan vezényli a hallgatót az adott cél felé, a korábban említett okok miatt (homogén tananyag-heterogén csoport stb.) nincs mindig lehetőség. A metodikai vagy pedagógiai intenzitás a tanár célszerűen szervezett didaktikai tevékenységén keresztül valósulhat meg. Az ismeretátadás ütemének, az optimális lépésmagyságnak a megválasztása, az elégséges szakaszos és globális ismétlések számának meghatározása gyakran konfrontálódik oktatásszervezési elvárásokkal. Az együtthaladás igénye és az a körülmény, hogy meghatározott időre be kell fejezni a tananyagot, sok esetben nem előnyös oktatási szempontból. Másrészt azon-

ban az "ahány csoport, annyi nyelvtanfolyam" szemléletnek az iskolakeret miatt kell ésszerű határokat szabni.

Az intenzív nyelvtanfolyamok egyik legnagyobb problémája a motiváció erejének gyengülése és a koncentráció csökkenése az oktatás folyamán. Az előbbi főként azzal van összefüggésben, hogy a nyelvtan tudatos ismeretére, az irodalmi nyelv elsajátítására sokkal kevesebb ember motivált, mint a kommunikációt biztosító beszédre. A koncentráció csökkenése az egymást követő nyelvórák során ugyan nem tartóztatható fel, de a csökkenés mértéke igen, ha változatos és dinamikus tevékenységszerkezetet alakítunk ki az oktatásban.

Az intenzív nyelvoktatás elmélete szerint az egész intenzív-koncentrált típust a grammatika köré kell sűríteni. A nyelvtani anyag feldolgozásában a metodikai lépések, algoritmusok sokféle kombinációja lehetséges. A didaktikai cél, a grammatikai jelenség jellege, az időtényező döntően befolyásolja a nyelvtani ismerethez vezető út megválasztását. A hangsúly azonban a felhasználáson, a gyakorláson van. A nyelvtani jelenségek elsajátítása még az ún. közvetítő nyelv nélküli nyelvoktatásban sem egyszerűen csak asszociatív-memorizálási feladat, hanem progresszív, rendszeres, intellektuális, operatív folyamat, amely induktív vagy deduktív megközelítéssel történhet a pedagógiai feltételek jellegétől függően. A magyar nyelv szerkezeti sajátosságai és elemei implicit módon megjelennek már az oktatás kezdeti szakaszában az intuitív vagy imitatív úton elsajátított mondatokban. (pl. Ú l j e n e k l e!
N y i s s a k i a k ö n y v é t ! stb.) Később a hallgatókban szemléletesebbé és tudatosabbá válnak a nyelv strukturális elemei, és szükségessé válik a nyelvi jelenségek mondatmodellekben történő kiemelése, tipizálása, általánosítása, rendszerezése, a nyelvtani szabályok megállapítása. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy csak a beszéd prioritása biztosíthatja a nyelv három síkja - a kiejtés és helyesírás, a szókincs és a

nyelv rendszere - dialektikus ötvöződését: a megtanult nyelvi kifejezési lehetőségek keretében a szókincs fejlesztését és vele egyidőben a helyes kiejtés és írás elsajátítását.

Az anyanyelv, amely mint közismert, meghatározza a gondolatot, a nyelvoktatás korai szakaszában még valamennyire korlátozható. A passzív elsajátítás és az aktív használat közötti intervallumban azonban az anyanyelvi tudat visszahódítja jogait, és módosítja az idegen nyelven már megszerzett ismereteket. A felszínen úgy látszik, hogy közvetítő nyelv nélkül tanítunk, a hallgató azonban az idegen nyelvet mindig az anyanyelv prizmján keresztül érzékeli. Szükségtelen és eredménytelen tehát az anyanyelv visszaszorítására tett minden erőfeszítés. Hallgatóink nagy része nem filológus érdeklődésű, ők a magyar nyelv tanulása során a spontán anyanyelvi - idegen nyelvi tudati konfrontációk során döbbennek rá, hogy milyen törvények szerint beszélnek anyanyelvükön.

Az intézeti magyar nyelvoktatás jellemzője, hogy fiatal felnőtteket tanítunk. A felnőtt ember pszichikai adottságai miatt mindig valamilyen teljességben összegeződő ismeretre kíván szert tenni. Ezt szolgálja a második félévi nyelvoktatás, amikor a korábban megtanult nyelvi anyag rendszerezése, elmélyítése, készségszintre emelése folyik meghatározott szaknyelvi anyag (újabb 2000-2500 lexikai egység) elsajátítása útján.

A magyar nyelv oktatásával foglalkozó oktatók zöme magyar-idegen nyelv szakos tanár, akiknek többsége egyetemi tanulmányai során erre a munkára speciális szakmai felkészítést nem kapott, tehát az intézetre hárul az erről való gondoskodás is. A szükséges szakmai ismeretek megszerzését belső továbbképzéssel, illetve egyetemi posztgraduális tanfolyamokkal igyekszünk biztosítani.

Oktatásmódszertani lehetőségeink feltárása és az előrelépés érdekében elengedhetetlen oktatási kísérletek végzése is. Az elmúlt évek során végzett ilyen irányú tevékenységünkéből három kívánkozik említésre: a nyelvoktatás kommunikációközpontú indításával, a mikro-

situációs nyelvoktatási modell kialakításával, valamint a duális programmal kapcsolatos oktatási kísérletek.

Fontos feladatunk a módszertani törekvések integrálása is, úgy gondoljuk, hogy erőfeszítéseinknek ezen a területen elsősorban az intenzív - koncentrált nyelvoktatási modell elméleti és gyakorlati kérdéseinek további tisztázására kell irányulnia. Így kapcsolódhat össze az intézet tevékenységében az elmélet és a gyakorlat, a kutatás, tananyagkészítés és az oktatás.

Ez a rövid, az intézet oktatómunkájáról adott áttekintés természetesen nem törekedhetett teljességre, számos fontos kérdés említésére nem nyílt lehetőség. Nem érintettem többek között nyelvkönyveink, s a velük kapcsolatos koncepcionális kérdések ügyét, a köznyelvi és a szaknyelvi oktatás integrációjának kérdését stb. Végül két javaslatot szeretnék a konferencia résztvevőinek figyelmébe ajánlani:

- A magyar mint idegen nyelv oktatása ma már számos helyen, eltérő feltételek között és különböző céllal folyik. Szükséges lenne az e területen dolgozók szakmai összefogása, a magyar mint idegen nyelv oktatásával kapcsolatos módszertani tapasztalatok összegyűjtése, módszertani kézikönyv összeállítása.

-A külföldön dolgozó vendégtanárok és lektorok szakmai-módszertani munkájának segítése érdekében más országok hasonló célú intézményeinek mintájára létre kellene hozni a Magyar Lektori Központot. Erre a feladatra, úgy tűnik, jelenleg a Nemzetközi Előkészítő Intézet, a magyar mint idegen nyelv oktatásának bázis-intézménye látszik a legalkalmasabbnak.

Összefoglalás helyett tanulságos lehet valamennyiünk számára, akik a magyar nyelv és kultúra tanításának ügyén dolgozunk, egy olyan külföldinek a vallomása, aki magas szinten elsajátította nyelvünket. Franz Fühman, a magyar líra egyik német fordítója írja magyarországi naplójában: "... amire a magyarok történelme, a magyar irodalom megtaníthat: a kiméletlen önkritika e-

rejére, igazság és méltóság kapcsolatára, nyíltságra és világ felé, egy kis nép magától értetődő tulajdonságára, ahogyan a fenyegető elárasztás ellen nem a lehetetlen vagy elnyomórító bezárkózással, de önnönmagának a világműveltség szintjére való fölemelésével védekezik." ²

¹ A Magyar Nyelvtudomány - Irányzatok és eredmények a felszabadulás óta. Gondolat Kiadó 1980 25-26 pp.
Kiemelés tőlem - G. B.

² Vö.: Ódor László: Nehéz-e a magyar nyelv in: Nyelvpedagógiai írások (I) MKKE Nyelvi Intézet 1978. 375.pp.

(1981.)